

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

astronaut Michael „Rich“ Clifford měl za sebou dva lety do vesmíru, když si všiml omezení pohybu v pravém rameni. Bylo mu 42, to se stává i v mladším věku, známe to. Při chůzi mu vázla synkinéze pravé horní končetiny, rozsah pohybu byl menší, než u levé horní končetiny. Mnoho lidí si takových v podstatě banálních maličkostí nevšimne, astronauti ovšem procházejí pravidelnými kontrolami zdravotního stavu, letecký lékař jej poslal k neurologovi. Profesor Joseph Jankovic vyslovil podezření na Parkinsonovu nemoc, po sérii vyšetření ji potvrdil. Vysvětlil mu, že jde o neurodegenerativní onemocnění, které bude progredovat, symptomy lze mírnit, avšak degenerativní proces nelze zastavit (ve skutečnosti u něj byla progresse velmi pomalá). Tady by story měla skončit – astronaut by se odebral do zaslouženého důchodu, věnoval by se rodině a úsilí, aby jeho život byl co nejnormálnější, přednášel by o své nemoci a povzbuzoval jiné parkinsoniky, říkal jim, že mají také žít aktivně. . . Přesně to se stalo. Ale až o 15 let později.

Tehdy nabídku odchodu nepřijal, žádal o možnost účastnit se dalšího letu. Pro lékaře to jistě nebylo snadné rozhodnutí, ale Rich Clifford nakonec prošel sérií testů, které sice nerozporovali diagnózu, ale ukázali, že je schopen plnit úkoly, které by jej na vesmírné stanici čekaly. Rozhodoval space medicine board, který posuzuje možné důsledky letu na astronauta i jeho schopnost misi úspěšně dokončit. Byla to jeho silná vůle i racionální a současně empatický přístup lékařů, co mu let umožnilo. Diagnóza nebyla zveřejněna, zůstala tajemstvím jeho rodiny a lékařů. Jeho třetí vesmírná mise se odehrávala na ruské stanici Mir, ke které se americká Atlantis připojila. Plnil, co plnit měl, mimo jiné vy-

V Houstonu u Jankoviců – v čele stolu Joe, fotografuje Zach, autor filmu

stoupil do vesmíru. . . Během letu někteří kolegové zpozorovali třes pravé ruky. Vysvětlil jim, že nejde o reakci na stres ale o poruchu nervového systému. Zajímavé je, že po návratu na zem třes ustal. Přece jenom stres? Anebo, jak si to sám vysvětloval, vliv absence gravitace? Svoji nemoc před veřejností tajil několik let. Nechtěl, aby se vesmírný let astronauta s Parkinsonovou nemocí stal senzací, která by v médiích zastínila skutečný význam mise.

Astronaut Rich Clifford není jediným hrdinou tohoto příběhu. Tento příběh má dva hrdiny, astronauta s nezlomnou vůlí a neurologa, který se nebál vyjít svému pacientovi vstříc a let doporučil. Profesor Joseph Jankovic je předním, světově uznávaným specialistou na poli movement disorders, kam patří i Parkinsonova nemoc. V osmdesátých letech byl

přítom, když se zakládala mezinárodní Movement Disorders Society, později byl jejím prezidentem, dnes stále vede centrum specializované na tyto nemoci na Baylor College v Houstonu. Kdykoliv jej potkám, zavolá na mne: „Jak se máš“? Ne how are you doing, ale jak se máš. Pochází totiž z Litvínova, odkud emigroval, ještě jako Josef Jankovič, v 16 letech do USA. Jak je vidět podle výsledků, bylo to správné rozhodnutí. Film *The Astronaut's secret*, z kterého zde čerpám, natočil jeho syn Zach.

Na vaše příspěvky se i s redakční radou těší

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.,
FCMA, FANA, FEAN
předseda redakční rady

